

Legenda k zdrojům:

S: Karlík, Gramatika a lexikon češtiny (je k dispozici u naší paní sekretářky)

N: Nový encyklopedický slovník češtiny (je na internetu)

I: Internet

P: přednáška

PP: powerpointové soubory ve studijních materiálech

Témata:

Jedno téma si vybere student/ka, jedno zadám já, přičemž jedno může student/ka blokovat, tj, že ho zadávat nemám

Podle studijních předpisů u ústní zkoušky MUSÍ být dodržen princip „tres faciunt collegium“: zkoušející – zkoušený – zaměstnanec nebo student

1. Co to znamená „znalost jazyka“ (struktura jazykové kompetence) S + P
2. Deskriptivní vs. preskriptivní vs. generativní přístup k jazyku P
3. Od strukturalismu ke generativismu: jazyk jako sémiotický systém vs. jazyk jako součást lidské kognice; co z toho plyne? P
4. Generativní přístup k jazyku: generativní lingvistika vs. generativní umělá inteligence, AI chatboty (např. ChatGPT, Google Bard, Microsoft Bing ad.)
P + I
5. Nativismus vs. empirismus: osvojování jazyka – language instinct (Pinker), bootstrapping S + P
6. Chomského (1986) Platonův problém a jeho řešení v generativní gramatice - poverty of stimulus S + P
7. Generativní gramatika jakožto tvorba teorie vysvětlující jazyk jakožto výhradně lidskou kognitivní schopnost: kritéria správnosti teorie (deskriptivní adekvátnost, explanatorní adekvátnost, Occamova břitva (lex parsimonae)); Kanzi Learns Language S + P + I

8. Univerzální gramatika, model Hauser-Chomsky-Fitch (The faculty of language), rekurzivita (problém jazyk piraha (Everett)) P + I
9. Lexikalistická hypotéza x nelexikalistická hypotéza S + P
10. Architektura jazyka u mladého Chomského (Syntactic structures, 1957; Aspects of the theory of syntax (Standardní teorie), 1965) a vztah slovníku a syntaxe v ní: frázová pravidla, hloubková a povrchová struktura, princip lexikální inserce lexikálních jednotek, transformace S + P + PP
11. Inserce: elsewhere principle P + N
12. Chomského Remarks on nominalizations (1970), v č. root nom. x stem nom. P
13. Chomského teorie Principů a parametrů: první model - G&B (1981) a vztah slovníku a syntaxe v něm: parametrizace univerzálně gramatických principů, projekční princip, x-bar syntax, subteorie, inserce flexe, mirror principle P + PP + N
14. Analýza lexikálních kategorií v G&B (Chomsky, 1981) a po něm S + P
15. Problémy teorie lexikálních kategorií v G&B S
16. Organizace slovníku v G&B: lexikální kategorie, funkční kategorie, gramatikalizace S + P + PP + N
17. Hybridní kategorie v G&B S
18. Teorie pádu v G&B (pádový filtr, strukturní a lexikální pády) P + PP
19. Teorie theta rolí v G&B (theta kritérium, hierarchie theta rolí, UTAH) P + PP
20. Realizace argumentů (ditranzitiva, tranzitiva, neakuzativa, neergativa), expletivum P + PP + N
21. Klitiky N